

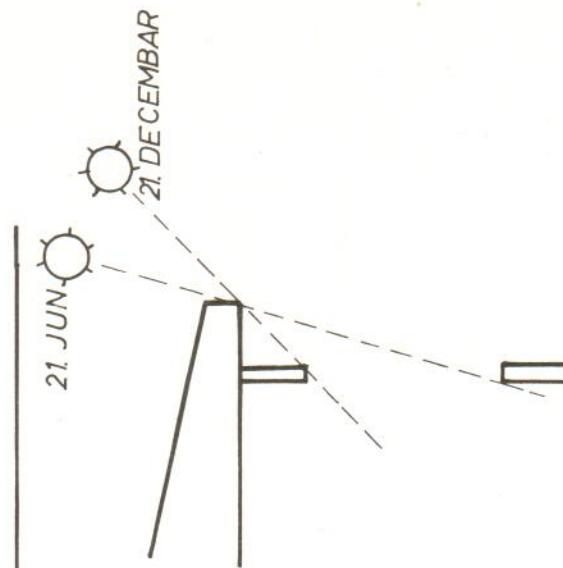
Jugoslaviji, a na onima s najoštrijom klimom i trostrukim izuzev ako se koriste dobri termalni zastori. U tom slučaju su na Primorju, na primer, dovoljni jednostruki prozori, a drugde, s nekim izuzecima, dvostruki. Gubitak energije u Beogradu, kad se pređe s dvostrukih na jednostruke prozore (bez noćne izolacije), toliki je da o zahvatavanju sunčane energije nema ni govora. U tom slučaju i kada bismo upotrebilli noćne zastore, količina zahvaćene energije bila bi dvaput manja nego u slučaju korišćenja dvostrukih prozora.

Nadstrešnica. Prodor letnjeg sunca u kuću se najefikasnije sprečava upotrebom nadstrešnica. Taj starinski metod, koji se obavezno koristio u staroj balkanskoj arhitekturi, izgleda da je zaboravljen u modernom gradevinarstvu. Nadstrešnicu treba tako projektovati da u zimskom periodu baca što manju senku na prozore, a leti obrnuto. To su donekle oprečni zahtevi, te se mora načiniti određeni kompromis.

Podnevno sunce se za vreme ravnodnevnica nalazi pod uglom jednakinim geografskoj širini (za Beograd $44,6^\circ$), 21. decembra je niže za $23,5^\circ$, a 21. juna više za isti iznos (sl. 48). Poželjno je da podnevno sunce sve do 1. februara nesmetano ulazi kroz prozor, a da, opet, od 1. maja prozor bude potpuno u senci. Prvi zahtev zadovoljićemo ako od gornje ivice prozora povucemo liniju pod uglom (prema horizontali) većim za 5° od ugla podnevног sunca 21. decembra. Presekom te linije s nadstrešnicom određuje se potrebnii isput. Donju ivicu prozora, koja se uklapa u drugi zahtev, određuje linija povučena od kraja nadstrešnice pod uglom manjim za 5° od ugla podnevног sunca 21. juna.

Podnevno sunce tada neće ulaziti kroz prozore od 1. maja do 1. avgusta. Treba naglasiti da nije korisno da se prozor diže do pod samu nadstrešnicu, jer sunce tamo dopire samo pod kosim uglovima, ujutro i popodne, pa bi taj deo prozora predstavljao jedino put za odlazak toploće.

Ostaje nam, međutim, problem prelaznih perioda, naročito jeseni, kada je sunce dovoljno nisko da u toplijem i sunčanijem periodu preterano zagreje prostorije. Povećanje isputa nadstrešnice, međutim, smanjilo bi ulazak sunca u

Sl. 48. Princip određivanja optimalne dimenzije nadstrešnice.

ranо proleće, kada je još hladno. Pokretna nadstrešnica bila bi, zatim, najbolje rešenje i za zimske i za letnje uslove, ali gradevinska industrija ne proizvodi zadovoljavajuće tipove takvih nadstrešnica, tako da se one uglavnom izrađuju u ispostvenoj režiji.